

ASPECTELE CONTABILITĂȚII ȘI FISCALITĂȚII ÎN COMERȚUL ELECTRONIC

ASPECTS OF ACCOUNTING AND TAXATION IN THE E-COMMERCE

CZU: 657+336.22:[339.1:004.738.5]

BULGARU Veronica*Universitatea Agrară de Stat din Moldova, Republica Moldova**E-mail: verbulgaru@mail.ru*

Abstract: Nowadays the electronic commerce became an important element for the worldwide economic development. The aforementioned is due to the fact that the online goods sales and services help companies to be more competitive against each other. Both technologies and on-line applications change legislations, the way a business is managed, goods are manufactured and sold. Consequently, to start a business in the electronic commerce it is important to look at the accounting treatment and fiscal for the online sales.

Keywords: accounting, electronic commerce, goods, payment methods, web page.

Introducere

Actualmente comerțul electronic a devenit un element indispensabil al politicilor de dezvoltare economică a tuturor țărilor din lume. Aceasta se datorează contribuției pe care o au vânzările on-line de mărfuri și servicii la creșterea eficienței și competitivității activității entităților. Tehnologiile și aplicațiile on-line schimbă modul în care se gestionează afacerile, achizițiile, fabricarea și vânzarea produselor și serviciilor, precum și reglementările legislative și normative în domeniu. Prin urmare, apare necesitatea de a dezvălui particularitățile inițierii unei activități în domeniul comerțului electronic și a expune tratamentul contabil și fiscal al operațiunilor de vânzare on-line a mărfurilor.

La efectuarea studiului în cauză drept surse de inspirație au servit următoarele acte legislative și normative: Legea cu privire la comerțul interior nr. 231 [1], Legea privind comerțul electronic nr. 284 [2], Codul fiscal [3], Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la desfășurarea comerțului cu amănuntul nr. 931 [4], Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la aplicarea echipamentelor de casă și de control la efectuarea decontărilor nr. 141 [5], Planul general de conturi contabile [6]. Totodată s-a acordat preferință metodei descriptive cu aplicarea elementelor de comparație, analiză și deducție.

Conținut de bază

Tehnologiile digitale au condiționat noi modalități de desfășurare a afacerilor comerciale și noi abordări în relațiile cu furnizorii și consumatorii, inclusiv comerțul electronic.

Comerțul electronic prezintă activitatea de întreprinzător desfășurată de persoanele fizice și juridice în domeniul vânzării bunurilor, executării lucrărilor sau prestării serviciilor cu utilizarea comunicărilor electronice și/sau a contractelor electronice.

Pentru desfășurarea comerțului electronic, entitățile se conduc de următoarele acte legislative și normative: Legea cu privire la comerțul interior nr. 231 din 23.09.2010; Legea privind comerțul electronic nr. 284 din 22.07.2004; Codul fiscal; Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la desfășurarea comerțului cu amănuntul: nr. 931 din 8 decembrie 2011; Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la aplicarea echipamentelor de casă și de control la efectuarea decontărilor: nr. 141 din 27.02.2019 etc.

Potrivit articolului 7 din Legea privind comerțul electronic, subiecți ai comerțului electronic pot fi persoanele fizice și juridice, inclusiv străine, indiferent de tipul de proprietate și forma

de organizare juridică, precum și statul ca subiect de drept, care participă în astfel de comerț fie ca: furnizori de servicii; destinatari ai serviciilor; intermediari în comerțul electronic.

În calitate de obiecte ale comerțului electronic pot fi:

- a) bunurile ce pot fi înstrăinate conform prevederilor legale;
- b) lucrările;
- c) serviciile.

Dreptul de a efectua comerț electronic se obține din momentul înregistrării la Camera Înregistrării de Stat a persoanei juridice sau a întreprinzătorului individual în condițiile Legii nr. 220/2007 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali.

Comerțul electronic se desfășoară prin intermediul magazinelor on-line (virtuale).

În corespundere cu Hotărârea cu privire la desfășurarea comerțului cu amănuntul, magazinul on-line (virtual) reprezintă pagină-web, prin intermediul căreia se efectuează publicitatea unui produs sau serviciu, se acceptă comenzile de cumpărare și care oferă utilizatorului posibilitatea de a alege modalitatea de achitare, precum și metoda de primire a mărfii. Prin urmare, pentru funcționarea unui magazin on-line este necesar de a crea o pagină-web.

Pagina-web este o resursă aflată în spațiul web (WWW) din internet, pentru navigarea simplă (cu un singur clic de mouse-ul) de la o pagină sau secțiune de pagină la alta. Constituirea ei presupune cumpărarea domeniului (o adresă în internet) care ar trebui să reflecte țara în care se desfășoară activitatea (de exemplu, md.), acordarea numelui, precum și găzduirea acestuia pentru a putea fi accesat. De menționat că numele domeniului trebuie să fie cât mai simplu și să reprezinte identitatea entității on-line, astfel încât clienții și partenerii de afaceri să-l memoreze ușor.

Principalele reguli și principii de gestionare a numelor în domeniul de nivel superior .md. sunt stabilite în Regulamentul cu privire la gestionarea numelor în domeniul de nivel superior .md. Potrivit regulamentului invocat, înregistrarea numelui de domen permite entității utilizarea acestuia pentru o perioadă determinată de timp în anumite condiții contra plată pentru serviciile oferite. Autoritatea responsabilă de politica și strategia gestionării numelor în domeniul de nivel superior .md este Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor. Înregistrarea nemijlocită a numelui de domen are loc în cadrul Î.S. MoldData. În acest scop, persoanele juridice depun la ghișeul Î.S. MoldData următoarele acte: copia extrasului din registrul de stat al persoanelor juridice autentificată prin semnătură cu indicarea „copia corespunde originalului” cu aplicarea ștampilei; copia buletinului de identitate al administratorului; procură, în cazul în care este delegată altă persoană din cadrul întreprinderii, decât administratorul. La procură se anexează copia buletinului persoanei delegate; alte acte, după caz.

Elaborarea paginii-web poate fi realizată nemijlocit de către întreprindere sau prin intermediul unei persoane terțe specializată în domeniu. În cazul creării activului pe teren, costurile necesare se vor reflecta în contabilitate în felul următor:

debit contul 111 „Imobilizări necorporale în curs de execuție”,
credit conturile 531 „Datorii față de personal privind retribuirea muncii”, 533 „Datorii privind asigurările”, 211 „Materiale” etc.

Dacă, însă, entitatea recurge la o întreprindere specializată, atunci în baza facturii fiscale primite se va întocmi formula contabilă:

debit contul 112 „Imobilizări necorporale”, subcontul 9 „Alte immobilizări necorporale”,
debit contul 534 „Datorii față de buget”, subcontul 4 „Datorii privind taxa pe valoarea adăugată”,
credit contul 521 „Datorii comerciale curente”.

Dreptul de a desfășura comerțul electronic apare din momentul obținerii notificării privind inițierea activității de comerț. Notificarea reprezintă o procedură de lansare a activității de comerț, doar în temeiul unei notificări (înștiințări) depusă la autoritatea administrației publice

locale în care se va derula activitatea sau în mod on-line prin intermediul RI „e-Comerț interior”. De menționat că notificarea privind inițierea activității de comerț se depune de către comerciant în mod separat pentru fiecare unitate comercială și/sau loc de vânzare. După recepționarea notificării, autoritatea administrației publice locale eliberează comerciantului o înștiințare de recepționare a notificării, în formă scrisă, cu indicarea următoarelor date: data și ora recepționării notificării; numărul de ordine a notificării, acordat de autoritatea administrației publice locale; numele, prenumele, funcția și datele de contact ale persoanei responsabile de înregistrarea notificării.

Operațiunile de vânzare a mărfurilor prin intermediul magazinului on-line (virtual) se desfășoară în următoarea consecutivitate. Cumpărătorul accesează butonul „adaugă în coș” (sau „cumpără”) din dreptul produsului pe care dorește să-l cumpere. Unele site-uri afișează conținutul coșului de cumpărături, altele nu. În continuare, urmează instrucțiunile pentru fiecare caz în parte. De regulă, comerciantul solicită completarea unui formular cu adresa de livrare și informațiile necesare pentru facturare. Unele site-uri cer înregistrarea și completarea de către cumpărător a unui formular cu date de identificare înainte de a continua operațiunile de cumpărare. Ulterior, cumpărătorul primește un nume și o parolă de acces într-un cont, unde în cele mai frecvente cazuri, urmărește istoricul și localizarea comenzii în timp.

Valoarea mărfurilor cumpărate poate fi achitată prin diverse mijloace de plată. Ultimele sunt specificate pe pagină-web a magazinului și se selectează de către fiecare cumpărător în mod individual, în funcție de posibilitățile de plată. La ele se referă:

1. Cardurile bancare (de exemplu, Visa, Mastercard etc.). În cazul plăților prin intermediul cardului bancar, cumpărătorul obține o pagină securizată, unde introduce astfel de date: numele de pe card; numărul cardului (constă din 16 numere și se găsesc pe fața cardului); data expirării cardului (luna și anul); codul CVV2 sau CVC2 al cardului. Dacă informațiile furnizate sunt corecte și dacă în contul de card al plătitorului sunt mijloace suficiente, atunci acesta primește un mesaj de aprobare a tranzacției. În acel moment suma aferentă tranzacției este blocată (adică nu poate fi folosită de către cumpărător), fără a fi încă debitată de pe card. Totodată comerciantul este notificat despre aprobarea comenzii și pregătește livrarea. După efectuarea livrării și notificarea acesteia către procesator, se debitează efectiv suma blocată de pe cardul cumpărătorului. La încheierea comenzii beneficiarul de mărfuri are posibilitatea de a tipări factura care conține toate detaliile tranzacției.

De menționat că achitarea valorii bunurilor cu ajutorul cardurilor bancare poate fi efectuată în orice valută. Conversia valutei derulează în mod automat la data decontării conform cursului stabilit de către banca care a emis cardul la operațiunile cu cardurile bancare.

Despre tranzacțiile efectuate prin intermediul cardurilor bancare comerciantul primește zilnic de la bancă extrasul din cont, în care se conțin informații despre: numărul fiecărei comenzi; data derulării tranzacției; suma încasată de la clienți; mărimea comisioanelor reținute de către bancă; suma numerarului încasat în contul depozitului de asigurare. Conform extrasului din acest cont, în contabilitate se reflectă următoarele operațiuni economice și formule contabile:

1. Încasarea numerarului în scopul achitării creanțelor comerciale:
debit contul 242 „Conturi curente în monedă națională” sau contul 243 „Conturi curente în valută străină”,
credit contul 221 „Creanțe comerciale”.

Notă: din suma creanțelor calculate în contabilitate se exclud comisioanele reținute de către bancă și suma depozitului de asigurare.

2. Reflectarea comisioanelor bancare reținute de către bancă pentru tranzacțiile prin intermediul cardurilor bancare:

debit contul 713 „Cheltuieli administrative”,
credit contul 221 „Creanțe comerciale”.

3. Înregistrarea numerarului în contul depozitului de asigurare:

debit contul 244 „Alte conturi bancare”,
credit contul 221 „Creanțe comerciale”.

2. Numerarul și cardurile bancare acceptate la plată prin intermediul terminalelor electronice instalate în incinta magazinului (POS terminale). În conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului Republicii Moldova cu privire la aplicarea echipamentelor de casă și de control la efectuarea decontărilor, la achitățile în numerar și/sau prin alt instrument de plată pentru operațiunile economice cu plătitorii, contribuabilii sunt obligați să utilizeze echipamente de casă și de control (adică mașini de casă și control). De astfel, la vânzarea mărfurilor contra numerar comercianții utilizează mașini de casă și control. Ca confirmare a săvârșirii tranzacției și încasării numerarului, plătitorului i se înmânează un bon fiscal. Astfel se procedează și la achitarea valorii mărfurilor cu ajutorul cardurilor bancare acceptate prin POS terminal. La finele zilei (sau schimbului) de lucru se imprimă raportul zilnic de închidere care reprezintă un document de evidență cu date fiscale generalizatoare. De menționat că raportul zilnic de închidere include totalul vânzărilor de mărfuri în numerar, inclusiv și în baza cardurilor bancare acceptate prin POS terminal. Conform rapoartelor zilnice sumele încasate de numerar se înscriu în consecutivitate cronologică în registrul mașinii de casă și control. Rapoartele zilnice de închidere se lipsesc în registrul menționat. Potrivit informației din rapoartele zilnice, în contabilitate se reflectă următoarele operațiuni economice și formule contabile:

1. Încasarea numerarului (inclusiv prin POS terminal) de la cumpărători pentru mărfurile vândute:

debit contul 241 „Casa”,
credit contul 221 „Creanțe comerciale”.

2. Înregistrarea în contul curent a numerarului achitat de către cumpărători prin intermediul POS terminal și reflectat anterior ca transferuri în expediție:

debit contul 242 „Conturi curente în monedă națională”,
credit contul 245 „Transferuri de numerar în expediție”.

Notă: operațiunea se reflectă în contabilitate în baza extrasului din cont.

3. Trecerea la scăderi a numerarului încasat prin POS terminal și înregistrat în contul curent în monedă națională:

debit contul 245 „Transferuri de numerar în expediție”,
credit contul 241 „Casa”.

Notă: operațiunea se reflectă în contabilitate în baza dispoziției de plată care se întocmește în ziua înregistrării numerarului în contul curent în monedă națională.

3. Moneda electronică transferată prin intermediul serviciilor de plată BPAY, Paymaster, PayPal etc. Pentru a efectua astfel de tranzacții, atât plătitorul, cât și beneficiarul trebuie să dețină un portofel electronic la unul din serviciile menționate. La achitarea valorii mărfurilor cumpărate, plătitorul transferă numerarul din portofelul său în portofelul beneficiarului.

Portofelul electronic este un instrument care permite plata, păstrarea și gestionarea monedei electronice. La deschiderea acestuia, comerciantul încheie un contract cu prestatorul serviciilor financiare. Lunar entitatea primește extrasul din portofel, în care se reflectă informații cu privire la sumele încasate de la clienți, mărimea comisioanelor reținute, precum și sumele transferate din portofelul său în contul curent. Totodată pentru comisioanele încasate, prestatorul de servicii eliberează factură fiscală. În corespundere cu datele din extrasul din portofel, în contabilitate se reflectă următoarele operațiuni economice și formule contabile:

1. Reflectarea creanței prestatorului de servicii financiare și stingerea creanței cumpărătorilor:

debit contul 234 „Alte creanțe curente”,
credit contul 221 „Creanțe comerciale”.

2. Încasarea numerarului de la prestatorul serviciilor financiare:

debit contul 242 „Conturi curente în monedă națională” sau contul 243 „Conturi curente în valută străină”,

credit contul 234 „Alte creanțe curente”.

3. Reflectarea comisioanelor reținute de către prestatorul de servicii:

debit contul 713 „Cheltuieli administrative”,

credit contul 234 „Alte creanțe curente”.

4. Depunerea numerarului de către persoanele fizice la ghișeele oricăror bănci licențiate cu transferarea ulterioară a acestuia la contul curent al comerciantului. Pentru astfel de transfer, plătitorul trebuie să cunoască denumirea beneficiarului, rechizitele bancare, codul fiscal, adresa juridică, precum și numărul comenzii solicitate. În baza extraselor eliberate de către bancă, în care se reflectă sumele încasate de la cumpărători, se efectuează înregistrările corespunzătoare în contabilitate.

5. Ordinul de plată. Conform acestui document, persoanele juridice transferă numerarul din contul său în contul beneficiarului pentru mărfurile solicitate.

În unele cazuri, perioada încasării numerarului și vânzării mărfurilor nu coincid, adică înregistrarea numerarului are loc mai înainte decât eliberarea bunurilor. În acest sens, articolul 108 din Codul fiscal stabilește un tratament special aferent momentului înregistrării obligației fiscale. Astfel, dacă factura fiscală este eliberată sau plata este primită până la momentul efectuării livrării, data livrării se consideră data eliberării facturii fiscale sau data primirii plății, în dependență de ce are loc mai înainte. De altfel, Codul fiscal califică avansul încasat drept livrare. Deși dreptul patrimonial asupra mărfurilor ce urmează a fi vândute încă n-a trecut de la furnizor la cumpărător, regulile fiscale impun necesitatea de a calcula și a transfera în avans bugetului taxa pe valoarea adăugată de la suma avansului încasată. După expedierea mărfurilor are loc recunoașterea venitului din vânzări și a costului vânzărilor, calcularea T.V.A. la buget și trecerea în cont a T.V.A. aferentă avansului primit anterior. În această situație se întocmesc următoarele formule contabile:

1. Calcularea taxei pe valoarea adăugată de la suma avansurilor primite în contul livrărilor impozabile viitoare:

debit contul 225 „Creanțe ale bugetului”

credit contul 534 „Datorii față de buget”.

2. Decontarea T.V.A. calculată anterior de la suma avansurilor pe termen scurt primite:

debit contul 534 „Datorii față de buget”,

credit contul 225 „Creanțe ale bugetului”.

Mărfurile procurate pot fi ridicate direct din magazin sau livrate prin intermediul curierilor. Serviciile de curierat pot fi oferite atât de către angajații comerciantului, cât și de o persoană terță specializată.

Pentru promovarea mărfurilor și majorarea volumului de vânzări magazinele on-line recurg la diverse mijloace de publicitate. Astfel, unele își lansează publicitatea prin intermediul site-urilor Google, Facebook, Instagram etc., altele la radiu, televiziune, alte mijloace mass-media sau cu ajutorul afișelor și dispozitivelor publicitare, pliantelor și broșurilor etc. În cele mai frecvente cazuri, mediul de afaceri își lansează publicitatea prin intermediul site-urilor Google și Facebook. Prestarea serviciilor de publicitate de către agenții economici din străinătate în favoarea persoanelor juridice din Republica Moldova reprezintă, de fapt, import de servicii.

În corespundere cu prevederile articolului 93 (9) din Codul fiscal, se consideră import de servicii prestarea serviciilor de către persoanele juridice și fizice nerezidente ale Republicii Moldova persoanelor juridice și fizice rezidente sau nerezidente ale Republicii Moldova, pentru care locul prestării este Republica Moldova. Prin urmare, când un nerezident acordă servicii unui rezident al Republicii Moldova, locul livrării se consideră Republica Moldova.

Articolul 93 (15) din Codul fiscal reglementează locul livrării serviciilor care se determină potrivit regulilor prevăzute la articolul 111 din Codul invocat. Astfel, conform articolului 111

(1), lit. e) din Codul fiscal, locul livrării serviciilor de publicitate se califică sediul, iar în cazul în care aceasta lipsește – domiciliul sau reședința beneficiarului de servicii.

Serviciile de publicitate importate în Republica Moldova reprezintă obiect al impunerii cu T.V.A. în conformitate cu articolul 96 lit. a) din Codul fiscal. Drept valoare impozabilă a serviciilor respective reprezintă prețul achitat sau care urmează a fi achitat de către cumpărător. În valoarea impozabilă se includ toate plățile efectuate atât pe teritoriul Republicii Moldova, cât și în țara exportatorului de servicii.

Potrivit prevederilor articolului 109 (2) din Codul fiscal, la serviciile importate, termenul obligației fiscale și data achitării T.V.A. se consideră data efectuării plății, inclusiv a plății prealabile pentru importul de servicii.

De regulă, agenții economici autohtoni transferă prealabil numerar pentru serviciile de publicitate, utilizând în acest scop cardul bancar. Prin urmare, la momentul ridicării numerarului din cont, entitatea este obligată să calculeze T.V.A. de la suma plății efectuate. Dacă achitarea T.V.A. pentru importul serviciilor va avea loc nu mai târziu de data stabilită pentru depunerea Declarația privind T.V.A. pentru perioada în care a avut loc importul, dreptul la deducere se va realiza în perioada în care a avut loc importul cu condiția deținerii documentului confirmativ privind achitarea ei.

De astfel, conform articolul 102 din **Codul fiscal**, pentru serviciile importate, procurate de către subiecții impozabili pentru efectuarea livrărilor impozabile în procesul desfășurării activității de întreprinzător, deducerea sumei T.V.A. se permite pentru sumele T.V.A. achitate sau care urmează a fi achitate la buget.

Suma taxei pe valoarea adăugată aferentă serviciilor de import se reflectă în Registrul de evidență a procurărilor și în Declarația privind T.V.A. Astfel, în boxa 7 din declarație se indică valoarea achitată a serviciilor importate sau valoarea importată conform facturii invoice, iar în boxa 8 - suma T.V.A. calculată de la această valoare. În boxa 20 se reflectă suma T.V.A. aferentă bugetului (echivalentă cu suma T.V.A. reflectată în boxa 8), calculată de la valoarea serviciilor stipulată în boxa 7. În boxele 14 și 15 se reflectă respectiv valoarea serviciilor importate și a sumei T.V.A. pentru care entitatea are dreptul la deducere în perioada raportării. Indiferent de faptul dacă entitatea deține sau nu spațiu comercial pentru desfășurarea activității (care este specificat în notificarea privind inițierea activității de comerț), aceasta va calcula și va achita taxă pentru unitățile comerciale. Cotele, modul de calcul și de plată a taxei pentru unitățile comerciale sunt reglementate de titlul VII din Codul fiscal.

CONCLUZII:

1. Desfășurarea comerțului electronic presupune existența unei pagine-web și a notificării de inițiere a activității de comerț.
2. Valoarea mărfurilor vândute prin intermediul magazinului on-line (virtual) și achitată prin diverse mijloace de plată (carduri bancare, monedă electronică, ordine de plată, numerar etc.) determină varianta de contabilizare a încasărilor și comisioanelor reținute de către instituția financiară pentru transferurile efectuate.
3. Promovarea mărfurilor implică servicii de publicitate oferite, în cele mai fervente cazuri, de către nerezidenți, de la valoarea cărora se calculează și se achită la buget taxa pe valoarea adăugată conform cerințelor prevăzute de **Codul fiscal**.

Referințe bibliografice:

1. Legea cu privire la comerțul interior nr. 231 din 23 septembrie 2010. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 2010, nr. 206-209.
2. Legea privind comerțul electronic nr. 284 din 22.07.2004. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 2004, nr. 138-146.
3. Codul fiscal. In: Contabilitate și audit. 2020, nr. 1.

4. Hotărâre Guvernului Republicii Moldova cu privire la desfășurarea comerțului cu amănuntul nr. 931 din 8 decembrie 2011. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 2011, nr. 222-226.
5. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la aplicarea echipamentelor de casă și de control la efectuarea decontărilor nr. 141 din 27.02.2019. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 2019, nr. 94-99.
6. Planul general de conturi contabile. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 2013, nr. 233-237.